

PROGRAMMAPLAN - Diemen 800



Aanleiding

In 2026 viert Diemen het 800-jarig jubileum: het dorp wordt in 1226 voor het eerst genoemd in een schriftelijke bron. Op 29 maart 1226 gaf bisschop Otto van Utrecht het dorp Demen (Diemen) in erfpacht aan Gijsbrecht van Amstel. Jubilea van gemeenten zijn momenten waarop gebouwd kan worden aan onderlinge verbinding en de gezamenlijke identiteit wordt versterkt. Stads- of dorpsvieringen kunnen meer zijn dan een feestje voor de bevolking; een goed ontworpen viering kan sleutelementen bieden voor inclusie en versterking van het sociaal weefsel in een gemeenschap, waarmee de impact verder strekt dan het jubileumjaar alleen.

De opdracht vanuit de gemeente was om naast een feestelijke viering van het 800-jarig bestaan, het jubileum vooral vorm te geven mét en vóór de gemeenschap van Diemen. Uitgangspunten zijn hierbij om zo veel mogelijk inwoners van Diemen te betrekken en te activeren, de onderlinge verbinding tussen bewoners te verstevigen en meer zelforganiserend vermogen van de inwoners te stimuleren. Een verkenning van Koen Brakenhoff in 2023 leverde de “Startnotitie voor de viering van 800 jaar Diemen” op, waarin het advies is opgenomen om een onafhankelijke stichting voor de viering op te richten. De gemeente heeft dit advies overgenomen en opdracht gegeven om Stichting Diemen 800 op te richten. Het Programmaplan Diemen 800 geeft de basis voor uitvoering van de viering en is vastgesteld door het bestuur van Stichting Diemen 800 en het College van Burgemeester en Wethouders van Gemeente Diemen.

Historisch kader

Het gebied rond het veenriviertje de Diem wordt al rond het jaar 1000 bewoond. Bij archeologische opgravingen de resten van een boerderij uit deze periode gevonden. De eerste bewoners geven het landschap vorm door de uitgestrekte veengebieden te ontwateren. Hierdoor daalde de bodem en werd bescherming tegen kustafslag en overstroming vanuit zee (de vroegere Zuiderzee) noodzakelijk. Eind 13e eeuw worden kades en dijken opgeworpen, het begin van wat nu de Diemerzeedijk is. Met wat boerderijen langs de Diem is het 11e-eeuwse Diemen nog niet meteen een dorp, vermoedelijk is het een buurtschap dat bij Muiden hoort.

In 1226 wordt Diemen (of Demen) voor het eerst vermeld in een akte. Op 29 maart van dat jaar draagt bisschop Otto van Utrecht het gezag - bestuur en rechtspraak - over aan zijn leenman, ridder Gijsbrecht van Amstel II. Van Amstel wordt daarmee Heer van Diemen, hiernaast was hij ook Heer van Amstelland, Weesp en Muiden. De akte is de eerste bewaarde geschreven bron wordt daarom gezien als het “geboortekaartje” van Diemen.



De akte van overdracht aan Gijsbrecht van Amstel II wordt bewaard in het Nationaal Archief te Den Haag. In 1976 werd het 750-jarig bestaan van Diemen gevierd met onder andere een intocht, waarbij “bisschop Otto van Utrecht” werd onthaald door burgemeester Hans Strumphler Tideman.

Het dorp Diemen in cijfers

Snelle groei in afgelopen jaren

Diemen heeft een bijzonder grote verscheidenheid in een klein dorp, er leven 32.977 mensen. Qua omvang inwoners is Diemen te vergelijken met het dorp Bergen, IJmuiden (NH) of Maarssen (Utrecht). In de afgelopen 30 jaar heeft het dorp een enorme groei doorgemaakt. Van 23.078 inwoners in 1995 naar het huidige aantal in 2024, een stijging van maar liefst 43%.

Wijken

Het dorp heeft 5 wijken, die weer zijn onderverdeeld in meerdere buurten met elk een eigen karakter. De laatste twee wijken (Sniep en Holland Park) zijn relatief nieuwe toevoegingen aan Diemen;

- Diemen Noord 6.615 inwoners
- Diemen Centrum 10.755 inwoners
- Diemen Zuid 7.445 inwoners
- Plantage de Sniep 2.580 inwoners
- Holland Park 5.345 inwoners

Ook beschikt Diemen over een groot buitengebied waar nog eens 145 mensen wonen, maar vooral bestaat uit groengebied met oa de Diemer Vijfhoek, het Diemberbos en de Overdiemerpolder. In Diemen zijn twee bedrijventerreinen: Verrijn Stuart (ongeveer 500 ondernemingen) en de Sniep/Stammerdijk (ongeveer 225 ondernemingen). Naast de campus in Diemen Zuid is kantorenpark Bergwijkpark (ruim 250 bedrijfsvestigingen), waar ook het VIA hostel & hotel is gevestigd.

Jong en werelds

Het dorp heeft een relatief jonge bevolking;

- Kinderen en jongeren 0 tot 25 jr 9.803 (30%)
- Volwassenen 25 tot 45 jr 10.769 (33%)
- Volwassenen 45 tot 65 jr 7.199 (22%)
- Ouderen 65+ 5.206 (15%)

Diemen heeft als kleine gemeenschap een wereldse bevolking, meer dan 130 nationaliteiten zijn te vinden binnen de dorpsgrenzen. Het overgrote deel van de inwoners heeft de Nederlandse nationaliteit (72%), verder is het zeer verspreid. De migratieachtergrond van de overige 28% is overwegend Europees (38%) en Surinaams (16%), het overige aantal inwoners is afkomstig van Argentinië tot Zimbabwe en bestrijkt dus bijna de hele wereld.

Benaming inwoners

In dit stuk wordt voor de inwoners gemakshalve de term Diemenaren gebruikt. Hiermee worden *alle* inwoners van Diemen bedoeld en omvat zowel de inwoners die zijn geboren in Diemen - ook wel Diemenezen genoemd - als de inwoners die elders zijn geboren.

Stichting Diemen 800

De opgave voor het jubileumjaar raakt de hele gemeente, zoals kunst en cultuur, onderwijs, welzijn, zorg, groen, sport en de openbare ruimte. Dat vergt een grote betrokkenheid van de gemeente. Voor het jubileumjaar is de onafhankelijke Stichting Diemen 800 opgericht. De gemeente Diemen heeft middelen vrijgemaakt om de viering te realiseren, hiernaast zal de stichting fondsen en sponsors werven.

De opdracht aan de stichting is:

- Het organiseren van het openings- en slotfeest van Diemen 800
- Het aanjagen van en verstrekken van gelden aan initiatieven van inwoners, ondernemers en organisaties uit Diemen, die bijdragen aan de jubileumviering
- Het werven van gelden bij fondsen en sponsors ten behoeve van de jubileumviering

Stichting Diemen 800 wil zo veel mogelijk Diemenaren betrekken bij de viering van het 800-jarig bestaan van Diemen. Zij doet dit door initiatieven, organisaties en personen met elkaar te verbinden en hun plannen om Diemen te vieren aan te jagen en financieel te ondersteunen. Daarnaast organiseert de stichting het openings- en slotfeest van Diemen 800.

De stichting is opgericht door de gemeente Diemen. Stichting Diemen 800 heeft een onafhankelijk bestuur en werkt volgens voorliggend Programmaplan. Het bestuur bestaat uit Ellen van den Tol (voorzitter), Joop Saan (penningmeester), Sandra Poorthuis (secretaris), Nellie Bakboord (bestuurslid) en Nicholas "Shaker" Singer (bestuurslid). De uitvoering ligt in handen van een compact projectbureau onder leiding van Joanna van Dorp (directeur). Stichting Diemen 800 onderschrijft de Governance Code Cultuur, de Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice Code en past deze toe.

De jubileumviering vindt plaats van eind maart tot en met eind september 2026.

Doelstellingen en programmalijnen

Dit programmaplan schetst de doelstellingen en uitgangspunten van het jubileum en hoe wij dit met de Diemenaren, de ondernemers, de culturele, sociale en sportorganisaties en andere partners kunnen verwezenlijken. In 2026 bestaat Diemen 800 jaar. Van 29 maart t/m eind september 2026 vieren wij het verleden, heden en de toekomst van ons kleurrijke, wereldse dorp. Ontmoeting en verbinding staat hierbij voorop. Toegang tot en deelname van zoveel mogelijk inwoners aan de viering is een belangrijk uitgangspunt. Inwoners moeten zich in 2026 mede-eigenaar voelen van de viering. De ondertitel is dan ook **“Wij zijn jarig”**.

De doelstellingen zijn vertaald in twee programmalijnen waarvoor fondsaanvragen ingediend kunnen worden bij Stichting Diemen 800. Voor de aanvragers bieden de programmalijnen houvast binnen welke kaders zij een project kunnen indienen. Tegelijkertijd geven de programmalijnen voldoende ruimte voor uiteenlopende initiatieven en originele ideeën.

Doel:

Het doel van Stichting Diemen 800 is om het 800 jaar bestaan van Diemen te vieren. Een feest dat gevierd wordt door & voor alle inwoners en betrokkenen van Diemen; van bewoners tot verenigingen en van culturele organisaties tot ondernemers. Het vieren van het jubileum is een investering in de gemeenschap en versterkt de identiteit en samenhang van Diemen.

Doelstellingen

- **Ontmoeting & verbinding**

→ Programmalijn: Door en voor alle Diemenaren

In Diemen zijn vele organisaties te vinden, die zich inzetten voor een bruisende, culturele, sociale en sportieve gemeenschap. Er is een rijk verenigingsleven op het gebied van sport en cultuur. Sommigen van deze verenigingen of organisaties bestaan al heel lang en weten de weg naar de gemeente makkelijk te vinden. Andere organisaties hebben zich recenter gevormd of zijn nog niet duidelijk zichtbaar. In buurten kunnen ook informele sociale netwerken actief zijn die dicht bij de bewoners staan dan de gemeente.

De jubileumviering biedt een mooie kans om zo veel mogelijk Diemenaren actief te betrekken en het mede-eigenaarschap van Diemen te versterken. Met het programma willen wij de cirkel verbreden en actief samenwerkingen opzoeken met *iedereen* die in Diemen woont. Om het mede-eigenaarschap van het jubileum te versterken ligt de nadruk bij het activeren en stimuleren van de inwoners, ondernemers en organisaties van Diemen om eigen activiteiten te ontplooiën. Deze activiteiten kunnen worden ondersteund door de stichting. Het aangaan van nieuwe verbindingen en ontmoeting tussen inwoners en organisaties is een speerpunt.

- **Trots & nieuwsgierigheid**

→ Programmalijn: Vroeger, nu en morgen

Tijdens een jubileum wordt vanzelfsprekend teruggekeken naar de historie van Diemen. Van de geboorte van het dorp, tot nu. De verhalen en het erfgoed van Diemen vormen de wortels van de gemeenschap. Welke verhalen zijn er al bekend en welke verhalen zijn er nog te ontdekken?

In het heden zijn er vele verenigingen en organisaties die zich inzetten voor een levendig Diemen. In het jubileumjaar ontstaan er hopelijk ook nieuwe (tijdelijke) verenigingen, samenwerkingen en initiatieven die willen bijdragen aan deze bijzondere verjaardag. De jubileumviering biedt een mooie kans om nieuwsgierig te zijn naar wat er allemaal in ons dorp speelt en zo nieuwe verhalen en perspectieven te ontdekken.

Er is ook nieuwsgierigheid naar de toekomst. Hoe ziet Diemen er over 50, 100 of zelfs 800 jaar uit? Hoe werkt een dorp in een stedelijke omgeving, wat zijn de verwachtingen, hoe zou ons landschap er

in de toekomst uitzien? Hoe denken bijvoorbeeld de kinderen uit Diemen daarover? Zo willen wij ons verleden met de toekomst verbinden en kijken wij zowel terug als vooruit.

Bestaande evenementen

Al bestaande evenementen uit de kalender van Diemen, die in de jubileum periode vallen zullen waar passend worden versterkt voor een speciale “Diemen-800-editie”. Dit in aanvulling op bestaande gemeentelijke regelingen en subsidies.

Openings- en slotfeest Diemen 800

Als aftrap van de jubileumperiode zal er een openingsfeest worden georganiseerd door Stichting Diemen 800 waarbij heel Diemen is uitgenodigd. Momenteel is de programmering volop in ontwikkeling voor de feestelijke start op zondag 29 maart 2026. Hiervoor is de stichting in gesprek met diverse maatschappelijke organisaties, zoals de scholen in Diemen en verschillende creatieve en productionele partners. Het slotmoment van de feestperiode zal in de loop van 2025 vorm krijgen.

Wat blijft

Het vieren van het jubileum is een investering in de gemeenschap en versterkt de identiteit en samenhang van Diemen, wat ook na het feestjaar een blijvend effect zal hebben. In het jubileum kunnen nieuwe en blijvende samenwerkingen tussen verenigingen en organisaties in Diemen ontstaan. Het is goed denkbaar dat Daarom Diemen daarin een rol kan spelen. Evenementen die georganiseerd zijn in het kader van Diemen 800 kennen mogelijk ook een vervolg na het jubileumjaar. Ook is het denkbaar dat een fysieke nalatenschap in de vorm van bijvoorbeeld een kunstwerk of publicatie als herinnering aan het jubileum blijft bestaan. Het is van belang dat de diverse projecten van het jubileumjaar worden vastgelegd en gedeeld met de gemeenschap.

Fonds Diemen 800

Stichting Diemen 800 beheert een fonds waar inwoners en organisaties een aanvraag kunnen doen voor een project ten behoeve van de viering van 800 jaar Diemen.

Wie kan aanvragen?

Een aanvraag voor subsidie kan worden ingediend door (een) inwoner(s) (natuurlijk persoon), of een stichting, vereniging en organisatie zonder winstoogmerk. Ondernemers en bedrijven kunnen alleen een aanvraag indienen als er overtuigend is aangetoond dat het project geen winstoogmerk heeft. De aanvrager moet woonachtig of gevestigd zijn in Diemen.

Waarvoor kan worden aangevraagd?

Projecten moeten speciaal georganiseerd worden in het kader van de viering van 800 jaar Diemen, ze moeten worden georganiseerd door Diemenaren en (in eerste instantie) gericht zijn op inwoners van Diemen. Een project kan meerdere vormen hebben, zowel activiteiten als producten zijn mogelijk. Het project moet een duidelijke inhoudelijke samenhang hebben met een beginmoment en een eindpunt.

Er kan worden aangevraagd voor projecten op het gebied van: kunst en cultuur; welzijn, sport en natuur; onderwijs, jeugd en educatie; wetenschap, ondernemerschap en techniek. Een combinatie is ook mogelijk. We nodigen aanvragers uit om mensen en organisaties bij elkaar te brengen, bijvoorbeeld door nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan.

Hoeveel kan worden aangevraagd?

Binnen de regeling kan subsidie worden aangevraagd voor:

- Projecten met een maximaal subsidiebedrag van € 800,-
 - Voornamelijk bewonersinitiatieven, zoals een buurtfeest, straatwedstrijd of buurtbankje.
- Projecten met een maximaal subsidiebedrag van € 2.800,-
 - Middelgrote initiatieven van meerdere inwoners en organisaties, zoals een sporttoernooi, film-document of het opzetten van een buurttuin.
- Projecten met een maximaal subsidiebedrag van € 8.000,-
 - Grote initiatieven door organisaties en verenigingen, zoals een tentoonstelling, voorstelling of festival.

Criteria

Aanvragen worden getoetst aan de volgende criteria:

a. Bijdrage aan de viering

Het project moet speciaal ontwikkeld worden in het kader van Diemen 800. De inhoud van de aanvraag moet duidelijk aansluiten bij de doelstellingen en programmaliijnen. Daarbij wordt meegewogen of de aanvragen voldoende gespreid zijn over de verschillende wijken en doelgroepen van Diemen en de diversiteit in het soort projecten.

b. Ontmoeting en verbinding

Het doel van de viering is om het sociale weefsel van de gemeenschap te versterken. De mate waarin de projecten bijdragen aan ontmoeting en verbinding is dan ook een belangrijke wegingsfactor.

c. Toegankelijkheid

Het resultaat van het project moet in brede zin toegankelijk zijn gemaakt. Dat betekent dat ook anderen dan de aanvrager zelf het resultaat moeten kunnen zien en meemaken.

d. Haalbaarheid en uitvoerbaarheid

Dit is de 'reality check' van het project. Om dat te bepalen wordt elke aanvraag beoordeeld op alle volgende aspecten:

- a. Is het plan realistisch en uitvoerbaar door de aanvrager?
- b. Is de begroting realistisch en passend bij het project?
- c. Is het project haalbaar en uitvoerbaar vóór 30 september 2026?

Aanvraagrondes

Aanvragen voor projecten kunnen drie momenten worden ingediend in de aanloop naar het feestjaar. Hierbij verwachten wij in de eerste rondes meer aanvragen te ontvangen van verenigingen en organisaties en in de latere rondes van inwoners. Per ronde is een percentage van het fonds gereserveerd.

- Eerste aanvraagronde indienen vóór zondag 30 mei 2025
- Tweede aanvraagronde indienen vóór zondag 12 oktober 2025
- Derde aanvraagronde indienen vóór zondag 11 januari 2026

Meer dan geld

Stichting Diemen 800 geeft meer dan geld. Zo denkt de stichting graag mee met de inwoners hoe zij een aanvraag kunnen opstellen, dit doet de stichting onder andere door spreekuren te organiseren in de diverse buurten van Diemen in aanloop naar het feestjaar. Ook beschikken de medewerkers van de stichting over veel kennis en netwerken, die zij graag inzetten om te helpen. Bijvoorbeeld door tips te geven hoe er eventueel extra geld kan worden aangevraagd bij fondsen die aansluiten bij de specifieke aanvraag. Ook zal de stichting de projecten voor Diemen 800 onder de aandacht brengen in de (lokale) media en via online kanalen.

Investing in de gemeenschap

Met de viering van Diemen 800 investeert de gemeente Diemen, samen met een groot aantal partners, stevig in nieuwe samenwerkingen, ontplooiing van talent en in kunst, cultuur, welzijn, sport en onderwijs. Maar misschien nog wel belangrijker is de ambitie om het sociale weefsel van Diemen te versterken en, midden in tal van maatschappelijke uitdagingen, mensen nader tot elkaar te brengen. Een sterke gemeenschap is een verbonden gemeenschap.

Communicatie

Cruciaal ter voorbereiding en uitvoering van het jubileumjaar is communicatie. Om de viering tussen de oren van de Diemenaren te krijgen, bouwen we de communicatie stap voor stap op. De eerste helft van 2025 is gericht op het informeren en activeren van alle inwoners en organisaties. Het doel is om mensen te enthousiasmeren voor de komende feestperiode en alvast te laten nadenken over de manier waarop zij hier zelf aan kunnen bijdragen. De tweede helft van 2025 staat in het teken van het stimuleren van aanvragen bij het fonds en het verder inspireren van de inwoners voor de feestelijkheden in 2026.

Directe taal

De taal in de communicatielijn is informeel en direct, passend bij de identiteit en schaal van het dorp. Hiermee zetten wij in op het rechtstreeks aanspreken van de inwoners, zodat zij zich willen verbinden met het jubileum. “Wij zijn jarig. Na 800 jaar is het weleens tijd voor een feestje, vind je ook niet?”. Via spreekuren op verschillende momenten en locaties in het dorp, maakt de stichting direct contact met inwoners om te informeren over en te helpen met de aanvragen. Er wordt rekening gehouden met anderstaligen, door communicatie en hulp te bieden in het Engels.

Startschot

Het startschot rondom de communicatie geven we op 29 maart 2025, dan laten we de inwoners voor het eerst kennismaken met de huisstijl van Diemen 800 door middel van flyers en promotieteams die zaadbommetjes uitdelen “Wij gaan de bloemetjes buiten zetten”. Hiermee nodigen wij de inwoners uit om zelf een speciaal vieringsmoment te organiseren, wat ondersteund kan worden door het fonds van Stichting Diemen 800.

Aanwezig in straatbeeld

Rondom elke aanvraagperiode zal de huisstijl duidelijk aanwezig zijn in het straatbeeld. Denk hierbij aan citydressing, zoals posters en vlaggen. Ook wordt er ingezet op advertenties in oa het Diemer Nieuws en online via de verschillende beschikbare kanalen. Naarmate het jaar vordert zal ook de content veranderen, zodat deze interessant en aantrekkelijk blijft voor de inwoners en hen activeert. In 2026 zal het dorp echt versierd worden in de feestperiode, denk hierbij naast vlaggen, slingers en posters, aan het inpakken van vuilnisbakken, het logo plaatsen in alle verkeerslichten of het bestickeren van ruiten van winkeliers.

Doelgroepen

De focus in Diemen ligt op het vieren van het jubileum met en voor eigen inwoners en ondernemers, er is geen toeristische doelstelling om mensen van buiten Diemen aan te trekken voor de activiteiten. De bezoekersdoelgroepen van de activiteiten zijn:

- Bewoners van Diemen
 - Alle ruim 33.000 inwoners, ongeacht waar ze wonen of vandaan komen (meer dan 130 verschillende nationaliteiten), met speciale aandacht voor kinderen en jongeren (0-25 jaar) en ouderen (65+).
 - Mensen verbonden met Diemen die inmiddels elders wonen.
- Organisaties en ondernemers in Diemen
 - Ondernemers en medewerkers van organisaties en bedrijven die gevestigd zijn in Diemen.
 - Organisaties of ondernemers die ooit gestart zijn in Diemen.
- Bezoekers en relaties van Diemen (secundair)
 - Mensen van buiten Diemen die het dorp regelmatig bezoeken of van de faciliteiten gebruikmaken
 - Relaties van gemeente Diemen uit omliggende gemeentes